Kod komšija za Božić

(Božić u Monoštoru)

Od kada sam se doselio kod bake i dede u Monoštor, Božić doživljavam drugačije nego do tada. Najviše me čudi bakina upornost da svako jutro u decembru, u danima koji prethode Božiću, ustaje iz kreveta pre svitanja. Odlazi u crkvu na tzv. „misu zornicu“ i vodi mene sa njom (dakle, dočekujemo zoru u crkvi), kaže da to simbolizuje budnost hrišćana u vreme pripreme za Božić.

Volim čuti da je u vreme bakinog detinjstva bilo mnogo snega jer se i ja radujem zimskim igrama. Ali, tužno je slušati da je tada bilo veliko siromaštvo u selu, pa se raskoš svečanih božićnih praznika današnjice mnogo razlikuje od nekadašnjih proslava. Danas je ukrašavanje kuće najšarenije za Božić, okićena jelka sa svetlucavim kuglicama i raznim ukrasima. Baka je i danas zove „grana“ jer ona pamti ukrašenu borovu granu koju su njena braća na Badnji dan donosili u kuću, iz šume. Ukrašavali bi je ljuskama oraha i kolutovima jabuke. Na Badnji dan se postilo ceo dan: jeli su samo kuvanog krompira, a uveče se kuvala „papula“ (jelo od kuvanog, zgnječenog belog pasulja, belog luka i začinjeno mlevenom paprikom). Danas se kuva riblji paprikaš. Ostao je i danas običaj da se napravi „perka“- jastučići od testa, punjeni domaćim pekmezom od šljiva i posuti makom ili orasima. Preko dana, ako idemo čestitati komšijama Badnji dan, obraćamo im se rečima: „Čestitamo Badnji dan, Adama i Evu.“ Nas, decu, komšije počaste jabukama, slatkišima, a dobijemo i nešto novca za džeparac. Božić je porodični praznik, čestitati se od kuće ide samo najbližoj rodbini, a veći deo dana provodi se sa članovima porodice, u svojoj kući. Božić se čestita rečima: „Faljen Isus, čestitamo vam Božić i mlado lito!“ Odgovara se: „Živi i zdravi bili!“

U iščekivanju smo još jednog svetlucavog, mirišljavog, okićenog Božića, sa poklončićima ispod jelke i svečanim ručkom i kolačima na stolu. A u mislima se brkaju priče moje bake i starog komšije Stipe koji se prisećaju Božića svoga detinjstva: snežnog, sa igrama na slami usred sobe, sa porodičnom molitvom Badnje večeri u očišćenoj, mirišljavoj kući. Pripreme su i danas velike, i sve je čisto i svečano, ali slame i škripavog snega odavno nema...

Boris Plavšić